

53. Vitaminen in de voeding van herkauwers

Volgens de EU-regelgeving is al vanaf 24 augustus 2000 het toevoegen van synthetische vitamines (A, D en E) in biologische mengvoeders voor herkauwers niet meer toegestaan. De biologische sector lijkt nogal verrast te zijn door deze maatregel.

Tot voor kort werden in de meeste biologische mengvoeders voor herkauwers vitamines toegevoegd. Momenteel gebeurt het alleen nog na overleg tussen de veehouder en de leverancier van biologische voeders. Bij een controle kan de veehouder echter een aanzegging krijgen om binnen een half jaar deze toevoeging achterwege te laten.

In oktober en/of december 2001 komt deze materie weer aan de orde op EU-niveau in Brussel. Vanuit diverse kanten (o.a. Platform Biologica) is er bij LNV op aangedrongen de maatregel terug te draaien. Pas in december zal bekend zijn of er wel of niet sprake zal zijn van afstel, wijziging of uitstel.

Vooruitlopend op een toekomstige situatie zonder synthetische vitamines spraken we met mensen uit de mengvoederindustrie en met onderzoekers. Hierbij blijkt dat er weinig ervaring en goed onderbouwde kennis rond deze materie beschikbaar is. De belangrijkste reden is, dat dit onderwerp in de afgelopen decennia nooit een probleem was (we voegden gewoon ruim toe) en dus ook geen relevant onderzoeksonderwerp. Hieronder enkele opmerkingen over de problemen die kunnen ontstaan plus de mogelijke oplossingen:

- In de zomerperiode, met veel gras in het rantsoen en het vee buiten, zijn er voor de dieren geen problemen te verwachten. Wel alert zijn in bijzondere situaties, bijvoorbeeld bij het afkalven en als een dier langere tijd binnen blijft.
- Vitamine A kan in de loop van de winter een probleem worden, vooral als er weinig gras-producten in het rantsoen zit. Dit kan zich uiten in vruchtbaarheidsproblemen. Aanvulling met gedroogde gras/lucerne is een compensatiemogelijkheid, die duur is en veel energie kost.
- Vitamine D-tekort zal in de winter optreden als de dieren niet buiten komen en de synthese van VitD in de huid (d.m.v. zonlicht) niet plaatsvindt. Gevolgen kunnen zijn: rachitis bij kalveren en osteoperose bij volwassen dieren. Hooi, ('gemaaid zonlicht'), wordt genoemd als een mogelijkheid om enige compensatie te bieden. Een (verharde) buitenuitloop in de winter is een passende maatregel om de dieren ook 's winters 'in het zonnetje' te zetten.
- Vitamine E is in ruime mate beschikbaar in vers groenvoer. Evenals bij VitA kan er in de winterperiode een tekort ontstaan. Mogelijke verschijnselen daarbij zijn verminderde weerstand en uierproblemen. De problemen zullen zich versneld voordoen als er ook sprake is van een selenium-tekort, dus dit moet voorkomen worden. Enige aanvulling van VitE kan vanuit enkele mengvoedergrondstoffen (o.a. in oliehoudende zaden en graankiemen).
- Over nieuwe, alternatieve toevoegingen van natuurlijke vitamines is nog zeer weinig bekend.

Hoe verder?

- Veehouders die in de komende winter reeds zonder synthetische vitamines willen gaan werken, moeten zeer attent zijn, met name bij hoogproductieve dieren en jongvee.
- Komende winter moet goed in kaart worden gebracht welke middellange en lange termijn-effecten optreden als U zonder synthetische vitamines werkt.
- Het onderwerp zal op de onderzoeksagenda voor de biologische landbouw moeten komen. Dit kost echter tijd en zal op z'n vroegst over enkele jaren resultaten opleveren.
- Zeker zo belangrijk is het bij elkaar brengen van beschikbare kennis en praktijk-ervaring (ook uit het buitenland) en het snel kennis uitbouwen vanuit gerichte aandacht en experimenten in praktijksituaties. Het Louis Bolk Instituut wil hierbij een voortrekkersrol vervullen, samen met veehouders, onderzoekers en voederleveranciers.

Ruth Bakkenes en Nick van Eekeren, Louis Bolk Instituut
n.van.eekeren@louisbolk.nl
06-20132133

Vlugschriften Louis Bolk Instituut november 2001